

**Громадська організація
«Київська наукова організація
педагогіки та психології»**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
НАУКОВИХ РОБІТ**

учасників міжнародної
науково-практичної конференції:

**«СУЧАСНІ ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ:
ПЕРСПЕКТИВНІ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

12–13 липня 2019 року

ЧАСТИНА II

Київ
2019

УДК 37.01+159.9(063)
С91

Сучасні педагогіка та психологія: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 12-13 липня 2019 року). – К.: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2019. – Ч. 2. – 108 с.

УДК 37.01+159.9(063)
С91

У збірнику містяться матеріали, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасні педагогіка та психологія: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень». Для студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів, науковців та представників громадських організацій.

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

Паславська І. С. СУТНІСТЬ ТА ЕТАПИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	41
--	----

СЕКЦІЯ 7. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

Булавенко С. Д. ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ, КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНOSTІ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ.....	44
---	----

СЕКЦІЯ 8. ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Любас А. А. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА	48
Янок Т. М. ВИКОРИСТАННЯ ПРИЙОМІВ МНЕМОТЕХНІКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	51

СЕКЦІЯ 9. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ, ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

Артюхіна Н. В., Бадю О. А. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕЖ ТА МЕХАНІЗМІВ ЗАХИСТУ ЯК СКЛАДОВИХ АДАПТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ	55
Мельник О. А. ФІЛОСОФСЬКО-ПСИХОЛОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ СТРУКТУРИ СЛОВА ЯК АСПЕКТУ СВІДОМОСТІ Г. Г. ШПЕТА	59

СЕКЦІЯ 10. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ, ПСИХОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Борисова Ю. В. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ УСИНОВЛЕННЯ ТА ЗАСОБИ ПОКРАЩЕННЯ ЙОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	63
Бурлакова І. А. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД САМОМЕНЕДЖМЕНТУ ПРОФЕСІЙНОГО ЗДОРОВ'Я.....	66
Велитченко Л. К. ІНТЕРНАЛЬНЕ ТА ЕКСТЕРНАЛЬНЕ ЯК ФУНКЦІОНАЛЬНА СИСТЕМА.....	69
Орловська О. А. ДО ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЇХ РОДИН	72

СЕКЦІЯ 11. ЮРИДИЧНА ТА ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Бровко Н. І. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ПРАВОСВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	76
---	----

СЕКЦІЯ 12. ПЕДАГОГІЧНА ТА ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Карабасва І. І. ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ: МУЛЬТИ-СЕНСОРНИЙ ПІДХІД В РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	79
Мар'яненко Л. В. ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ НАЛАГОДЖЕННЯ ПОЗИТИВНОЇ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ З УЧНЯМИ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ.....	81
Пішчол В. В. ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЯК ОДИН З ЕЛЕМЕНТІВ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОГО ФАХІВЦЯ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	85
Соловійова Л. І. ВИБІР ЦІННОСТЕЙ ДИТИНОЮ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	87
Федорчук О. І. СОЦІАЛЬНО ЗНАЧИМИ ЦІННОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ В АСПЕКТІ БАТЬКІВСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	90
Яремко Р. Я. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КРЕАТИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В ПЕРІОД ЮНОСТІ	94

СЕКЦІЯ 13. ПСИХОЛОГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

Вавршів О. С. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМПАТІЙНОСТІ МАЙБУТНІХ РЯТУВАЛЬНИКІВ	98
Кравченко К. О. МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ З УРАХУВАННЯМ СПЕЦИФІКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ, ЯКІ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ПРИЙМАЮТЬ УЧАСТЬ В ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ.....	100
Platonov V. M., Tsokota V. R. PSYCHOLOGICAL SELECTION FOR RISKY JOBS: DIGITAL APPROACH.....	104

2. Кулачківська С.Є., Ладивір С.О. Я – дошкільник (вікові та індивідуальні аспекти психічного розвитку). Київ: Нора-принт, 1996. – 108 с.
3. Прийняття дитиною цінностей : посіб. / Т.О. Піроженко, І.І. Карабасна, С.О. Ладивір, Л.І. Соловійова [та ін.] : за ред. Т.О. Піроженко. – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2018. – 240 с.
4. Дитина у сучасному соціопросторі : навчальний посібник / Т.О. Піроженко, С.О. Ладивір, І.М. Біла [та ін.] : за ред. Т.О. Піроженко. – Київ-Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 272 с.

Яремко Р. Я., викладач кафедри
практичної психології та педагогіки

*Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
м. Львів, Україна*

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КРЕАТИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В ПЕРІОД ЮНОСТІ

В умовах сучасності є необхідність роботи над проблемою взаємодії людей. Зміни, що сьогодні відбуваються у суспільстві підвищують вимоги до розвитку комунікативних здібностей особистості, що виявляються не лише у сфері професійного а й міжособистісного спілкування.

Недостатній рівень розвитку комунікативних якостей, наявність внутрішніх особистісних конфліктів, невміння повноцінно інтегруватися у суспільство, неспроможність вирішувати конфлікти, встановлювати взаємостосунки з іншими тощо, викликають низку особистісних психологічних проблем. Також зростають вимоги до особистості професіонала, до тих властивостей, що забезпечують успішність спілкування, креативності, до рівня соціальної зрілості, що характеризується не тільки розвиненими комунікативними якостями, а й мірою відповідальності людини за події власного життя, конструктивністю соціальної поведінки, саморегуляцією.

Серед психологів проблемою прояву творчості в спілкуванні займалися багато дослідників: креативність в сфері спілкування (У.В. Кала); вплив соціального середовища на формування креативності (Н.В. Хозратова, Н.М. Гнатко); у зв'язку з соціальним інтелектом (Є.І. Власова, А.Л. Галін, А.П. Коняєва) і екстра-інтраверсією (О.Н. Воронін); як особистісна категорія акмеології (Н.Ф. Вішнякова).

У контексті континуального підходу О.П. Санніковою комунікативна креативність розглядається як інтегральна багаторівнева властивість, що містить,

як і будьяка властивість особистості, формально-динамічні (динаміка протікання, індивідуальні властивості конституціонального характеру), якісні (суть психологічного феномену), змістовні (потребностно-мотиваційні аспекти, пов'язані зі спрямованістю особистості), імперативні або нормативні показники (соціально-культурні уявлення про зміст і способи вираження феномену, що вивчається). Комунікативна креативність як риса особистості сприяє творчому спілкуванню і забезпечує успішну взаємодію з іншими людьми [1].

Н.С. Черноусенко розглядає комунікативну креативність як інтегративну особистісну якість, здатність до творчості у спілкуванні. За наявності відповідної мотивації вона дає особистості можливість виявити творче ставлення до спілкування. Виходячи з визначення креативності взагалі, комунікативний її аспект полягає у здатності пластично й адекватно змінювати досвід спілкування, що перестав бути продуктивним, а також у створенні нових цілей, оригінальних засобів і способів взаємодії (нового досвіду), «виходячи за межі» бар'єрів, стереотипів, установок, принципів і звичок [2].

Комунікативна креативність включає комплекс інтелектуальних, емоційних і особових особливостей індивіда, сприяючих нестандартному, нешаблонному вирішенню ситуацій, що виникають в спілкуванні, сприяючих генерації оригінальних ідей і способів спілкування, вибору найбільш оптимальних стратегій поведінки, вирішенню проблем, що виникають при взаємодії з іншими людьми.

З метою визначення рівня комунікативної креативності та впливу на її розвиток особистісних якостей нами було здійснено експериментальне дослідження. Для діагностики ми використали такі методики: методика «Діагностика вербальної креативності» С. Медника (в модифікації Т. Галкіної. Л. Алексеевою); «Тест-опитувальник комунікативної креативності», створений О.П. Санніковою та Р.В. Білоусовою [1]; фрайбурзький особистісний опитувальник (Freiburg Personality Inventory, FPI); опитувальник «Самооцінка емоційних станів» А. Уессман і Д. Рікс; дослідження комунікативних та організаторських здібностей (КОЗ); методика «Діагностика самооцінки та рівня домагань» Т.В.Дембо-С.Я.Рубінштейна;

На основі дослідження за методикою «Діагностика вербальної креативності» було отримано такі результати: оригінальність спостерігається у 35% респондентів, унікальність у 27% та продуктивність у 38%. За результатами діагностики комунікативних властивостей «Опитувальника комунікативної креативності» високі показники спостерігаються за шкалами: покірливість, комунікативна компетентність, залежність від оточення, експресивність та легкість у спілкуванні. Фрайбурзький особистісний опитувальник (Freiburg Personality Inventory, FPI) дав можливість діагностувати певні властивості особистості. Серед досліджуваних переважають такі стани та властивості: комунікабельність, врівноваженість, відкритість, екстравертованість та маскуліність.

Результати методики «Діагностика самооінки та рівня домагань» дозволяють говорити про те, що у респондентів спостерігається підвищення за показниками високого рівня самооінки та високого рівня домагань. За результатами опитувальника «Самооінка емоційних станів» можемо сказати, що у респондентів переважає емоційний стан радості (41%). Дослідження комунікативних та організаторських здібностей показали, що у досліджуваних є яскраво виражені організаційні та комунікативні здібності.

З метою визначення зв'язків та чинників впливу нами було здійснено кореляційний аналіз Спірмена (r_s). За результатами кореляційного аналізу нами було встановлено, що показник вербальної креативності «оригінальність» має тісні зв'язки на рівні значимості $p \leq 0,01$ із високим рівнем самооінки, високим рівнем комунікативних здібностей, відкритістю, схильністю до самопрезентації та експресивністю. Також було встановлено, що показник вербальної креативності «продуктивність» має тісні зв'язки на рівні значимості $p \leq 0,01$ із організаційними здібностями, незалежністю, високим рівнем домагань, схильністю до маніпулювання та на рівні значимості $p \leq 0,05$ із комунікабельністю.

Тісні зв'язки на рівні значимості $p \leq 0,01$ демонструє показник вербальної креативності «унікальність» із товариськістю, емоційною стійкістю у спілкування та експресивністю.

Зв'язки високого рівня унікальності на рівні значимості $p \leq 0,01$ дозволяють говорити про те, що такі респонденти є схильними до маніпуляції.

На основі таких результатів можемо сказати, що особистість із оригінальністю у вербальному спілкуванні є самодостатньою та з високою самооінкою. Вона є досить відкритою, що спонукає людей комунікувати із нею, таким чином вона удосконалює свої комунікативні навички. Зв'язки оригінальності із схильністю до самопрезентації та експресивністю говорить про те, що презентуючи себе вони використовують цікаві факти підкріплюючи це виразними емоціями. Особистість із високим рівнем домагань буде продуктивною в діяльності та наполегливою у досягненні цілей. Також сприятиме продуктивності незалежність, оскільки коли немає чітких меж у спілкування особистість зможе себе більше проявити та вдало налагодити процес спілкування. Для досягнення продуктивності у спілкуванні такі люди часто прибігають до маніпуляцій. Також зв'язок унікальності із комунікабельністю говорить про те, що особистість вміє поєднувати набутий комунікативний досвід та синтезувати його в соціум.

Література:

1. Санникова О. П., Белоусова Р. В. Оценка показателей коммуникативной креативности с помощью оригинальной методики. *Наука і освіта*. 2001. Вип. 6. С. 52-54.

2. Черноусенко Н. С. До питання творчості і креативності в сучасних психологічних дослідженнях. *Психологія: зб. наукових праць*. Київ, 2000. Вип. 11. С. 88-93.